



NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
ÁLLAMTUDOMÁNYI ÉS KÖZIGAZGATÁSI KAR
CIVILISZTIKAI INTÉZET

OPUSCULA CIVILIA

Nagy Barna Krisztina

*Csendes társaság a szindikátusi
szerződés tükrében*



Nagy Barna Krisztina¹

Csendes társaság a szindikátusi szerződés tükrében²

„A korlátolt felelősségű társaságról szóló törvény megalkotásával a magyar törvényhozás egy már régen esedékes adósságát törleszti, a csendes társaság törvényes szabályozása ennek kapcsán kereskedelmi jogunknak ugyancsak komoly és érezhető hiányát pótolja.”³

Az új Polgári Törvénykönyv hatálybalépésével és a Harmadik Könyv diszpozitív szabályozása folytán, valamint a polgári jogi társaság üzletszerű közös gazdasági tevékenység végzésére történő alapítása lehetőségének elismerésével mind a Polgári Törvénykönyvhöz fűzött kommentárok, mind a szakirodalom olyan találgatásokba kezdett, ami annak a kérdésnek a megválaszolására irányult, miszerint a magyar magánjogban nagy múltra visszatekintő csendes társaság újjáéleszthető-e és a befektetések, a felhalmozott tőke minimális és elenyésző rizikóval történő befektetése, megtöbbszörözése érdekében alapítható-e csendes társaság úgy, hogy az a hatályos jog általi elismerésben részesüljön. Ahogyan arra a tanulmányban is rávilágítunk, a csendes társaság a befektetések igen gyakori és népszerű formája volt, valamint a jogintézmény hatályon kívül helyezését követően is igény mutatkozott e sajátos kötelmi együttműködés alternatívájára. A jogalkotó azonban egyértelműen elzárkózott alapításának lehetőségétől, és jobb híján a betéti társaság alternatíváját kínálta az érdekeltek részére. Ugyanígy a bírói gyakorlat sem engedett utat a felek azon kötelmi együttműködésének, amelyek titkolt vagy nyílt célja csendes társaság létesítése volt. Akik a polgári jogi társaságban, mint megoldásban látják a csendes társaság jövőjét, arra hivatkoznak, hogy a polgári jogi társaság üzletszerű közös gazdasági tevékenység végzése lehetőségének elismeréseként olyan jogi keretet kínál a kooperálni kívánó alanyok

¹ Egyetemi tanársegéd, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Államtudományi és Közigazgatási Kar, Civilisztikai Intézet, valamint az NKE Államtudományi és Közigazgatási Kar Doktori Iskolájának harmadéves doktorandusz hallgatója.

² A mű a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 azonosítószámú, „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” elnevezésű kiemelt projekt keretében működtetett Concha Győző Doktori Program keretében, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem felkérésére készült.

³ SZENDE Péter Pál: A csendes társaság főbb problémái; In: Kereskedelmi Jog; 1929/11. 256. p.



számára, amelyet a bírói gyakorlat is elismer. Meglátásunk szerint ez az elgondolás nem helytelen, de továbbra sem képes a csendes társaság valamennyi ismérvének a tömörítésére.

A tanulmány egy jelentős részében a csendes társaság bemutatására vállalkozunk, valamennyi ismérvre kiterjedően, majd más jogintézményektől történő elhatárolására teszünk kísérletet, mindezt jogtörténeti szempontból. A csendes társaság bemutatását követően állást kívánunk foglalni abban a kérdésben, hogy a diszpozitív szabályozás tükrében és tiltó jogszabályi rendelkezés hiányában az egyes gazdasági társasági formák, különös tekintettel a betéti társaságra, miért nem alkalmasak a csendes társasági formáció által biztosított cél elérésére, valamint fel kívánjuk vázolni annak elméleti lehetőségét, hogy szindikátusi szerződés keretében miként kerülhet sor csendes társaság létesítésére.

1. A csendes társaság ismérvei, jellemzői

„A csendes társaságot annak ellenére, hogy jogtörténetileg régebbi, mint például a betéti társaság, sem a Kereskedelmi Törvény,⁴ sem más törvény nem szabályozta; ezzel szemben joggyakorlatunk recipiálta azt.”⁵ A csendes társaság intézményét Magyarországon a „szükség” hozta létre és a bírói gyakorlat munkálta ki ismérveit és jellegzetességeit, amely munka eredményeit felhasználva került sor az 1930. évi V. törvény⁶ megalkotására és a csendes társaság szabályozására. Az intézmény lényegét és indokoltságát gazdaságpolitikai szempontból abban látták, hogy a csendes társaság olyan együttműködési formát kínál a gazdasági élet szereplői számára, amely lehetővé teszi, hogy a tőkével rendelkező befektető háttérben, titokban maradjon, amit a társadalmi előítélet vagy az üzletpolitikai érdek is megkíván.⁷ „Mindig volt egyrészt oly tőkés, aki tőkéjét gyümölcsözően kívánta elhelyezni anélkül, hogy maga fáradozott volna, másrészt oly tőkeszegény kereskedő, aki arra törekedett, hogy tervei keresztülviteléhez szükséges üzemi tőkére tegyen szert.”⁸ További érvek a csendes társaság intézményének szabályozása mellett akként szóltak, hogy a nagy

⁴ Apáthy István a csendes társaságra pusztán kölesönként tekintett, így nem látta indokoltnak a Kereskedelmi Törvényben történő szabályozását. APÁTHY István: Kereskedelmi jog; Eggenberg-féle könyvkereskedés kiadása; Budapest; 1886. 145. p.

⁵ GLÜCKSTAHL Andor - HUPPERT Leó: 1930:V. tc. a korlátolt felelősségű és a csendes társaság; Budapest; Jogi Hírlap, 1930. 106. p.

⁶ 1930. évi V. törvény a korlátolt felelősségű társaságról és a csendes társaságról

⁷ NAGY Dezső: A csendes társaság létjogosultsága; In: Polgári Jog; 1928/9-10. 199. p. Erre tekintettel a szerző szerint a csendes társaság lényegét találóbban adná vissza a „titkos társaság” elnevezés.

⁸ SZENDE i.m. 252. p.; SZIKORA Veronika: A személyegyesítő kereskedelmi társaságok (közkereseti társaság, betéti társaság) és a csendestársaság a német jogban; In.: Collectio Iuridica Universitatis Debreceniensis 5. kötet; Debreceni Egyetem Jog- és Államtudományi Intézete; 2005/5. 224. p.



tőkehiánnyal küzdő ipar és kereskedelem jelentékeny összegű „Iusta tőkétől” esett volna el akkor, ha a csendes társaság, mint „titkolt együttműködés” szabályozására nem került volna sor, valamint a Kereskedelmi Törvényben szabályozott társasági formák a tag személyének, társaságban való közreműködése tényének titokban tartására nem voltak alkalmasak.⁹ A kifelé való teljes anonimitáson túl további előnye a társasági formának abban állt, hogy a felek megállapodása alapján a csendes társ csak a nyereségben részesedett, a veszteséget nem viselte és a befektetett tőkéje után állandó, fix jövedelem illette meg.¹⁰

1.1. A vállalat tulajdonosa és a csendes társ közötti láthatatlan viszony

A csendes társaságot az 1930. évi V. törvény a *societas* egy alfajának tekinti,¹¹ a csendes társ és a vállalat tulajdonosa közötti belső, kötelmi jogviszony,¹² belső társaság, ugyanis csak a tagok belső viszonya tekintetében áll fenn a társasági minőség;¹³ a csendes társaság nem jogalany, s mint ilyen, nem jogképes.¹⁴ A törvényi definíció értelmében a társaság ezen formája a csendes társ és a vállalat tulajdonosa közötti jogviszonyt tételez fel, amely jogviszony akkor keletkezik, ha a csendes társ anélkül, hogy kifelé tagul jelentkezne, másnak vállalatában vagyoni betétet úgy vesz részt, hogy azt a vállalat tulajdonosának rendelkezésére adni köteles.¹⁵ A csendes társ által teljesített vagyoni betétet a vállalkozás tulajdonosa „csak üzlete körében használhatja fel, és semmi esetre sem saját, privát céljaira, továbbá a vagyoni betét nem pusztán pénzszolgáltatás lehet, hanem egyéb vagyoni értékű jog¹⁶ és személyes szolgálat is, ha pénzben kifejezhető értéke van,¹⁷ de pusztán magatartásban vagy tevésben nem állhat.¹⁸ „Ha a csendes társaság lényegét abban látjuk, hogy itt jogosítva és kötelezve egyedül a vállalkozó lesz, akkor a csendes társ betétjét nem minősíthetjük sem a társaság vagyonának (amint a közkereseti és betéti társaságnál van), sem pedig „a társasági ügyvitel alapján

⁹ NAGY D. 1928. i.m. 199. p.

¹⁰ SZABÓ Miklós: Csendestársasági szerződések a gyakorlatban; In: Gazdasági Jog; 1942/1. 38-39. p.

¹¹ SZENDE i.m. 254. p.

¹² SZIKORA i.m. 221. p.; KOVÁCS István: Atipikus és "öszvér" társaságok a német társasági jogban; In: Cég és Jog; 2003/10. 24. p.; PÉTER Zsolt: A csendes társaságok és hatályos joguk; In: Gazdaság és Jog; 1995/4. 8. p.; HALLA Aurél: A csendes társaságról; In: Kereskedelmi Jog; 1929/2. 70. p.

¹³ SZIKORA i.m. 221. p.; KISFALUDI András – SZABÓ Marianna (szerk.): A gazdasági társaságok nagy kézikönyve; Complex; Budapest; 2008. 42-43. p.; KOVÁCS i.m. 24. p.; NAGY Dezső: A csendes társaság; Minerva; Budapest; 1943. 10. p.

¹⁴ NAGY D. 1943. i.m. 10. p.

¹⁵ 1930. évi V. törvény 115. § első bekezdés

¹⁶ SZENDE i.m. 253. p., KUNCZ Ödön: Csendes társaság; In: Kereskedelmi Jog; 1917/9-10. 89. p.

¹⁷ LÖW Tibor: A korlátolt felelősségű társaság és a csendes társaság törvényének magyarázata; Tébe; Budapest; 1940. 155. p.

¹⁸ GLÜCKSTAHL – HUPPERT i.m. 107. p.



közössé vált” vagyonnak (amint azt a Ptk. a magánjogi társaságnál megállapítja). (...) a csendes társ betétje a vállalkozó vagyonába olvad be.”¹⁹ „Tehát lehetséges, hogy a tulajdon fenntartatik a csendes társ, vagy harmadik részére, de a kizárólagos, akadálytalan használat biztosított a vállalat tulajdonosának.”²⁰ A csendes társ harmadik személyekkel szemben jogokkal nem rendelkezik és kötelezettségek sem terhelik,²¹ külső jogviszonyokban láthatatlan marad, a vállalat ügyletei egyedül a vállalat tulajdonosát jogosítják és kötelezik,²² továbbá a csendes társ láthatatlanságát erősítő szabály, hogy a vállalat tulajdonosa cégébe (cégnevébe) olyan toldatot, amely a társas viszonyra utal, nem vehet fel.²³ Csendes társaság mindig csak két személy között létesül:²⁴ ez a csendes társ (kereskedő, jogi személy, természetes személy, kereskedelmi társaság)²⁵ és a vállalat tulajdonosa (kereskedelmi vállalkozás, magánjogi egyesület, természetes személy, egyéni cég, társas cég)²⁶ közötti társasági szerződés megkötésével lehetséges, mely kontraktus alakszerűtlen:²⁷ a csendes társaság konszenzuál kontraktus, melynek létrejöttéhez elegendő a felek közötti megállapodás,²⁸ ami létrejöhet szóban, de akár írásban is vagy ráutaló magatartással, tehát „a törvényhozó a lehető legtágabb értelemben respektálja a felek szerződési szabadsághoz való jogát.”²⁹ A diszpozitív szabályozás folytán a társasági szerződés lesz az, ami valamennyi kérdésre kiterjedően szabályozni fogja a felek közötti jogviszonyt. A társasági szerződés kötelező tartalmi elemeit a jogalkotó nem határozza meg, ám a jogszabálytól való eltérés lehetősége folytán a következő kérdésekre érdemes kitérni:

- a vagyoni hozzájárulás mértékét;
- vagyoni értékű szolgáltatás esetén értékelésének módját;

¹⁹ KUNCZ 1917. i.m. 118. p.; Azonos állásponton: FEHÉRVÁRY Jenő: A magyar kereskedelmi jog rendszere; Grill Kiadó; Budapest; 1944. 133. p.; NAGY 1943. i.m. 10. p.; „A cég egyedül a komplementáré, aki kifelé szuverénül képviseli a céget, s a cég vagyona is tulajdonjogilag a komplementáré, mert a csendes társ betétje a komplementár cégének a vagyontömegébe száll át.” SZENDE i.m. 254. p.; „beolvad a vállalat vagyonába” HUPPERT Leó: A csendes társaság jogi jellege és a csendes társ felelőssége; In: Kereskedelmi Jog; 1932/6. 106. p.

²⁰ HUPPERT i.m. 107. p.

²¹ „A csendes társat a másik társnak harmadik személyekkel szemben fennálló kötelezettségeiért személyes felelősség nem terheli. E harmadik személyeknek a csendes tag ellen nincs közvetlen igényük a vagyoni betétnek a szolgáltatására sem.” LÖW i.m. 155. p.

²² 1930. évi V. tv. 115. § második bekezdés

²³ 1930. évi V. tv. 115. § negyedik bekezdés

²⁴ HALLA i.m. 70. p.

²⁵ SCHUSTER Rudolf: A csendes társaság; In: Kereskedelmi Jog; 1911/19. 329. p.; HALLA i.m. 69-70. p.; LÖW i.m. 154. p.

²⁶ HUPPERT i.m. 107. p., SCHUSTER i.m. 329. p.

²⁷ 1930. évi V. tv. 115. § harmadik bekezdés, SZENDE i.m. 255. p.; VÖRÖS Ernő: 1930:V. tc. a korlátolt felelősségű és csendes társaságról; In: Magyar Jogi Szemle; 1931/1. 45. p.

²⁸ SZENDE i.m. 253. p.

²⁹ SZENDE i.m. 255. p.



- ezek rendelkezésre bocsátásának a módját és idejét;
- a csendes társ által teljesített vagyoni hozzájárulás kamatozik-e, amennyiben igen, ennek szabályait;³⁰
- tisztázandó, hogy a csendes társ a veszteségben részesedik-e és amennyiben igen, milyen mértékben;
- ugyanígy a nyereség vonatkozásában is;
- rögzíteni szükséges a fel nem használt nyereségjutalék sorsát;
- a mérleg felállításánál figyelembe veendő szabályokat;³¹
- a kontroll módját;³²
- azon ügyletek köre, melyek során a vállalat tulajdonosa a csendes társ beleegyezésével járhat el;³³
- a fenti beleegyezés hiányában történő eljárás jogkövetkezményei;³⁴
- a csendestársi jogok netáni átruházásának feltételeit;³⁵
- hogy a csendes társaság határozott időre létesül-e, ebben az esetben azt az időtartamot, aminek elteltével vagy azt a feltételt, amelynek bekövetkeztével a társaság megszűnik;
- határozatlan időre történő létesítés esetén a szerződés felmondásának szabályait;
- amennyiben a vállalat tulajdonosa meghal, a csendes társ az örökösökkel is folytatja-e tovább a társaságot, ennek feltételeit;
- a vállalat tulajdonosa cselekvőképességének elvesztése esetére követendő eljárást;
- az esetleges versenytilalomra vonatkozó kikötéseket.³⁶

A csendes társaság létesítésére irányuló társasági szerződés megkötésével „a vállalkozó és a csendes társ között a belső viszony szempontjából társaság keletkezik, (...) a szerződő feleket áthatja az *affectio societatis*.”³⁷ Csendes társaság nem csak kereskedelmi vállalatban, hanem bármely vállalatban, annak egészében vagy egy önálló ágában vagy az ügyletek bizonyos fajtájában való részvétellel valósulhat meg.³⁸

³⁰ SCHUSTER i.m. 330. p.

³¹ SZENDE i.m. 255. p.

³² Uo.

³³ SCHUSTER i.m. 330. p.

³⁴ SCHUSTER i.m. 330. p.

³⁵ SZENDE i.m. 255. p.

³⁶ Uo.

³⁷ KUNCZ 1917. i.m. 89. p.; *Affectio societatis*: két vagy több személynek közös cél, kölcsönös együttműködéssel való elérésére irányuló akarata. KUNCZ 1917. i.m. 88. p.

³⁸ RITTINGER Imre: A csendes társaság; In: *Gazdasági Jog*; 1941/10. 593. p.; HUPPERT i.m. 107. p.



1.2.A veszteség kizárásnak lehetősége a nyereségben való részesedés mellett

A csendes társ a nyereségben és a veszteségben olyan arányban részesedik, illetve köteles viselni, amilyen arányban vagyoni betéte a vállalat tulajdonosának a vállalatba fektetett vagyonához áll, azonban a felek megállapodásukban ettől eltérhetnek: úgy is megállapodhatnak, hogy a csendes társ egész vagyona erejéig részesedik a veszteségből,³⁹ azonban a csendes társ a veszteség viselése alól teljesen fel is menthető,⁴⁰ vagy a veszteséget legfeljebb betéte erejéig köteles viselni. Ebben a kérdésben a felek megállapodása az irányadó elsődlegesen, amennyiben pedig a kérdés a csendes társaság létesítésére irányuló szerződésben nem került tisztázásra, a jogszabály rendelkezése lesz az irányadó. Kógens szabály, hogy a nyereségben való részesedésből a csendes társat kizárni nem lehet.⁴¹ „Viszont, ha a tagok abban állapodtak meg, hogy a csendes társ a veszteségben nem részesedik, ez – habár erősen kölcsön-ízűvé teszi is a jogviszonyt – önmagában nem vetkőzteti ki a csendes társaságot társasági mivoltából.”⁴²

1.3. A csendes társ „tagsági jogai”

A csendes társ követelheti, hogy a vállalat tulajdonosa a neki jutó nyereséget kiszolgáltassa, amire tekintettel a vállalat tulajdonosa köteles minden üzleti év végén a nyereséget és a veszteséget kiszámítani és az így kapott eredmény alapján a csendes társnak járó nyereségjutalékot kifizetni.⁴³ Amennyiben a csendes társ által teljesített vagyoni betét a vállalkozás veszteséges működése folytán csökkenne, a kiszolgáltatót nyereségjutalékot a veszteség pótlására kell fordítani. Amennyiben a nyereség után járó jutalék már kifizetésre került és később a vállalkozás működése veszteséges lesz, azt a későbbi veszteség okán nem lehet a csendes társától visszakövetelni és a vagyoni betét pótlására fordítani.⁴⁴ A felek ezen szabályoktól megállapodásukban sem térhetnek el. Amennyiben a csendes társ a nyereségjutalékot nem veszi fel, az így bennmaradt összeget nem lehet a vagyoni betét növelésére fordítani, azonban a felek ettől a szabálytól egyező akarattal eltérhetnek.⁴⁵ A

³⁹ KUNCZ 1917. i.m. 90. p.

⁴⁰ VÖRÖS i.m. 45. p.

⁴¹ 1930. évi V. törvény 116. § első és második bekezdés, KUNCZ 1917. i.m. 89. p.

⁴² KUNCZ 1917. i.m. 89. p.

⁴³ 1930. évi V. törvény 117. § első bekezdés

⁴⁴ 1930. évi V. törvény 117. § második bekezdés

⁴⁵ 1930. évi V. törvény 117. § harmadik bekezdés



csendes társnak a neki juttatott nyereségjutalék tekintetében helytállási kötelezettsége nincs, feltéve, ha annak felvételekor jóhiszemű volt.⁴⁶

A csendes társ továbbá követelheti, hogy a vállalat tulajdonosa az éves mérleget vele közölje, ami során a csendes társ a mérleg helyességét megvizsgálhatja, ennek során szakértőt is igénybe vehet. A szerződésben az ellenőrzési jogok kiterjeszthetők, vagy korlátozhatóak.⁴⁷ Amennyiben a vállalat tulajdonosa ezt megtagadja, erre vagy valamely más fontos okra hivatkozással a csendes társ kérelmére a közlést a bíróság is elrendelheti.⁴⁸ A csendes társnak a társaság megszűnése esetére végkiegyenlítés jár.

1.4. A csendes társaság megszűnése

A csendes társaság feloszlik, ha a vállalat tulajdonosa meghal, azonban a felek megállapodhatnak arról, hogy a társas viszony a vállalat tulajdonosának örökösével folytatandó tovább.⁴⁹ További megszűnési ok, ha a vállalat tulajdonosa elveszíti cselekvőképességét, avagy a vagyona vagy a csendes társ vagyona csődöt nyitnak.⁵⁰ Amennyiben a vállalat tulajdonosa csődbe jut, a csendes társ köteles a még nem teljesített vagyoni betétét átadni a vállalat tulajdonosának, de csak addig az összegig, amelyet a veszteségből rá jutó hányad kitesz.⁵¹ Amennyiben a csendes társ vagyoni betétét teljesítette a vállalat tulajdonosának, de az csődbe jut, csődhitelezőként léphet fel vagyoni betétének kiszolgáltatása érdekében, feltéve, ha annak összege meghaladja a veszteségből rá jutó hányad összegét.⁵² Amennyiben a csendes társ jut csődbe, a vállalat tulajdonosa a csendes társat a társaság megszűnése esetére járó végkiegyenlítését a csődtömegnek beszolgáltatni köteles.⁵³ A hitelezői érdekek védelmét és a csalárd vagyonkimentést elkerülését szolgáló szabály szerint, amennyiben a csődnyitást megelőző egy évben a vállalat tulajdonosa a csendes társ vagyoni betététjét egészben vagy részben kiszolgáltatta vagy a csendes társ a veszteségek viselése alól részben vagy egészben felmentésre került, ezen jogügyletek bármelyikét a

⁴⁶ FEHÉRVÁRY i.m. 134. p.; Lásd: 50. lábjegyzet

⁴⁷ LÖW i.m. 157. p.

⁴⁸ 1930. évi V. törvény 118. § első és második bekezdés

⁴⁹ 1930. évi V. törvény 119. § 1. pont

⁵⁰ 1930. évi V. törvény 119. § 2. és 3. pont

⁵¹ 1930. évi V. törvény 121. § második bekezdés, SCHUSTER i.m. 330. p.; FEHÉRVÁRY i.m. 134. p.

⁵² 1930. évi V. törvény 121. § első bekezdés

⁵³ 1930. évi V. törvény 121. § harmadik bekezdés



csódtömeggondnok megtámadhatja, feltéve, hogy a csődnyitásra vezető körülmények ekkor már fennállottak.⁵⁴

További megszűnési ok, ha a szerződésben kikötött határozott idő eltelt, a határozatlan időre kötött szerződés esetén az üzleti év vége előtt fél évvel valamely fél a társas viszonyt felmondja, vagy ha a felek a feloszlásban kölcsönösen megállapodnak.⁵⁵ Amennyiben valamely megszűnési ok bekövetkezik, a csendes társ felszámolást vagy végelszámolást nem követelhet, azonban végkiegyenlítésre jogosulttá válik, amit a Kereskedelmi törvény⁵⁶ 105. § és 106. § rendelkezéseinek megfelelően kell részére kiadni.⁵⁷ Amennyiben harmadik személynek a vállalattal szemben követelése áll fenn és:

- ez a követelés a társas viszony megszűnésekor kielégítetlen marad, a csendes társ a hitelező felé helytállni tartozik a neki juttatott végkiegyenlítés erejéig az alaptalan gazdagodás visszatérítésének szabályai szerint, feltéve, hogy a jogviszony megszűnése esetére neki juttatott vagyonhányad felvételekor rosszhiszemű volt.⁵⁸
- a csendes társ végkiegyenlítése esedékesség vált, azonban a vállalat vagyona nem elegendő ahhoz, hogy a hitelezői követelés és a csendes társ is kielégítésre kerüljön, ebben az esetben a hitelező elsőbbséget élvez, elsőrendű hitelezőnek minősül, míg a csendes társ másodrendű hitelező, az ő követelése másodlagosan kerül kielégítésre.⁵⁹

2. A csendes társaság elhatárolása más jogintézményektől

A csendes társaság igen sajátos jogintézmény, ugyanis a csendes társ vagyoni betétjének szolgáltatása a kölcsön jogintézményével teszi összetéveszthetővé; a veszteségek viselése vagy annak kizárása, a nyereségben való részesedés, a közös gazdasági célok elérése, egy tag korlátozott és egy tag korlátlan felelőssége a társasággal teszi azonosíthatóvá vagy épp ellenkezőleg, a társasági minőséget zárja ki. A következőkben egy rövid áttekintést adunk arra vonatkozóan, hogy a csendes társaság miért állja meg a helyét önálló jogintézményként és nem tekinthető sem társaságnak, sem kölcsönnek, sem azok elegyének, hanem egy sui generis együttműködési típusnak. E körben az egyes jogintézmények összehasonlítása kapcsán pusztán az egyes fogalmi meghatározásokból indulunk ki.

⁵⁴ 1930. évi V. törvény 122. § első és második bekezdés

⁵⁵ 1930. évi V. törvény 119. § 4-6. pontok

⁵⁶ 1875. évi XXXVII. törvénycikk (a továbbiakban: Kt.)

⁵⁷ 1930. évi V. törvény 120. § első bekezdés, VÖRÖS i.m. 45. p.; HALLA i.m. 69. p.

⁵⁸ 1930. évi V. törvény 120. § második bekezdés

⁵⁹ FEHÉRVÁRY i.m. 134-135. p.



2.1. A csendes társaság elhatárolása a kereskedelmi társaságoktól

A csendes társasági törvény hatályba lépésekor a Kereskedelmi Törvény négy kereskedelmi társasági formát ismert és szabályozott: a közkereseti társaságot, a betéti társaságot, a részvénytársaságot és a szövetkezetet. A csendes társasági törvénnyel a kereskedelmi társaságok köre ötre bővült a korlátolt felelősségű társaság szabályainak megalkotásával. Ezen kereskedelmi társaságok közül a csendes társaság a legnagyobb hasonlóságot a betéti társasággal mutatja. A Kt. értelmében betéti társaság akkor keletkezik, ha egy vagy több tag csak kikötött vagyonbetételével felelős (kültag), és egy vagy több tagot korlátlan és egyetemleges felelősség terhel (beltag), valamint ha a társak a kereskedelmi üzletet közös cég alatt folytatják.⁶⁰ Betéti társaság létesítéséhez társasági szerződés szükségeltetik, azonban annak alakszerűségi érvényességi kelleke nincs,⁶¹ továbbá a társaság székhelye szerint illetékes törvényszéken a cégnyilvántartásba vétel céljából a betéti társaságot be kell jelenteni a kereskedelmi ügylet megkezdésekor.⁶² A fentiek alapján látható, hogy a csendes társaság miért nem betéti társaság:

- a betéti társaság kereskedelmi társaság, míg a csendes társaság kötelmi jogviszony;
- vagyon: a betéti társaság esetében van közös vagyon, míg a csendes társaság esetében nincs, ugyanis a csendes társ vagyoni betéte révén nem válik taggá, az a vállalat tulajdonosának magánvagyonát gyarapítja;
- tagok: a csendes társaság legfeljebb két tag között jöhet létre, míg betéti társaság esetén legalább egy kültagnak és egy beltagnak kell lennie, egyebekben a tagok létszámára megkötés nincs;
- a kültag csak kikötött vagyonbetétével felelős: ez alapesetben a csendes társaság esetében is igaz, hiszen a csendes társ – mint a kültag – csak az általa teljesített vagyonbetétje erejéig tartozik helytállni, azonban a diszpozitív szabályozás folytán a felek a csendes társaság létesítésére irányuló társasági szerződésükben ettől eltérően is rendelkezhetnek és a csendes társ a veszteség viselése alól teljesen fel is menthető;

⁶⁰ Kt. 125. § első bekezdés

⁶¹ Kt. 125. § harmadik bekezdés

⁶² Kt. 126. § első bekezdés



- a *societas leonina* tilalma: amennyiben a vállalat tulajdonosa a csendes társat a veszteség viselése alól felmenti, úgy a társaságokra jellemző közös kockázatviselés, mint fogalmi elem hiányozni fog;
- közös cég: csendes társaság esetén a csendes társ külső jogviszonyokban, harmadik személyekkel szemben nem jelentkezik, erre tekintettel még a cégnévben sem kerül feltüntetésre és a csendes társaságot cégjegyzékbe nyilvántartásba vétel végett bejelenteni nem kell, hiszen az egy titkos, belső viszony a vállalat tulajdonosa és annak társa között.
- társasági szerződés: mind a betéti társaság, mind a csendes társaság esetében akár szóban, akár írásban is megállapodhatnak a létesítésről és mindkét jogintézmény vonatkozásában a diszpozitív szabályozás érvényesül, azonban a betéti társaság esetében az eltérésnek a típuskényszer szab határt.

2.2. A csendes társaság elhatárolása a magánjogi társaságtól

Magánjogi társaság létesítése esetén társasági szerződéssel a szerződő felek – a társaság tagjai – egymás irányában arra kötelezik magukat, hogy a meghatározott közös cél megvalósításában szerződészerűen, különösen a kikötött hozzájárulás szolgáltatásával közreműködnek. A hozzájárulás nemcsak vagyontárgyak átruházásában (betétben), hanem egyéb szolgáltatásokban, különösen szolgálatokban is állhat.⁶³

- magánjogi társaság csak magáncélra létesülhet, ellentétben a csendes társasággal, ami kereskedelmi ügylet lebonyolítását is célozhatja;
- a magánjogi társaság pusztán kötelmi kapcsolatot jelent a tagok között, ahogyan a csendes társaság is, azonban a magánjogi társaság esetében az a vagyon, amit a tagok a közös cél megvalósítására rendelkezésre bocsátanak, a tagok vagyona marad, közös tulajdont alkot és azt nemcsak a társasági hitelezők, hanem a tagok magánhitelezője is felhasználhatja követelése kielégítésére;⁶⁴
- csendes társaság csak két taggal létesíthető, ellenben a magánjogi társasággal, ahol a jogalkotó a taglétszám kapcsán megkötéssel nem él;

⁶³ Magyarország Magánjogi Törvénykönyve 1660. §

⁶⁴ KUNCZ Ödön: Kötelmek személy- és vagyonkapcsolatokból; In: SZLADITS Károly (szerk): A magyar magánjog IV. kötet: Kötelmi jog különös rész; Grill Kiadó; Budapest; 1942. 715. p.



- csendes társaság esetében közös vagyonról nem beszélhetünk, mert az a rendelkezésre bocsátással beolvad, magánjogi társaságnál van, ami a tagok közös tulajdonába megy át;
- a magánjogi társaság tagjai kifelé, külső jogviszonyokban megőrzik önállóságukat, ellenben a csendes társ kifelé, harmadik személyek felé meg sem jelenik, csak belső társaság.

2.3. A csendes társaság elhatárolása az alkalmi egyesülettől

A Kt. által szabályozott alkalmi egyesülés közös haszon vagy veszteségre, egy vagy több kereskedelmi ügylet tekintetében keletkezik és a törvény értelmében nem minősül kereskedelmi társaságnak.⁶⁵ Ugyanis az alkalmi egyesülés csak *egy vagy több, kisebb számú ügylet*⁶⁶ tekintetében keletkezik,⁶⁷ rövidebb időre szervezett kooperáció,⁶⁸ jövőben kötendő ügyletek tekintetében vagy akár feltételesen is keletkezhetnek.⁶⁹ Sem székhelye, cégneve, saját vagyona nincs, állandó viszonyt (szervezet) nem létesítenek,⁷⁰ alapítására nézve speciális bejelentési kötelezettség nincs és írásbeli szerződés sem szükséges. Egymás közötti jogviszonyaikban az a szerződés az irányadó, amely az alkalmi egyesület létrehozta,⁷¹ a tagi felelősség egyetemleges, harmadik személyek irányában, mint társaság nem szerepelnek.⁷² A csendes társaság vonatkozásában ez azt jelenti, hogy:

- az alkalmi egyesület általában egy ügylet lebonyolítására hozzák létre, „az alkalmi egyesülés egyes ügyletekre szól, a csendes társaság pedig az egész üzletre;”⁷³

⁶⁵ Kt. 62. §

⁶⁶ Az ügylet tárgya lehet például az, ha „többen összebeszélnek, hogy felhasználva az alacsony gabonaárakat, valakitől nagyobb mennyiségű gabonát vásároljanak, hogy azt később nyereséggel eladják.” NAGY Ferenc: A magyar kereskedelmi jog kézikönyve, különös tekintettel a bírói gyakorlatra és a külföldi törvényhozásokra; Az Atheneum Irodalmi és Nyomdai Rt. kiadása; Budapest; 1904. 228. p.

⁶⁷ SCHNIERER Gyula: A kereskedelmi törvény magyarázata; Franklin Társulat; Budapest; 1876. 6. p.; A tisztán közös gazdálkodás céljából alakult egyesület nem tekinthető a kereskedelmi törvény tekintete alá eső alkalmi egyesülésnek. (C. 421/1900.)

⁶⁸ „Céljük a szándékolt vállalatot megalapítani illetve a kérdéses papírok kibocsátását biztosítani olyképen, hogy a syndikátus a kibocsátott értékpapírokat vagy azoknak egy részét meghatározott árfolyam mellett átveszi s azokat nagyobb árfolyam mellett eladni törekszik.” NAGY Ferenc: A magyar kereskedelmi jog kézikönyve, különös tekintettel a magyar bírói gyakorlatra; Az Atheneum R. Társulat kiadása; Budapest; 1884. 156-157. p.

⁶⁹ APÁTHY István: Kereskedelmi jog tekintettel a nevezetesebb európai törvényekre; Az Eggenberg-féle Könyvkereskedés Kiadása, Budapest, 1886. 150. p.

⁷⁰ APÁTHY i.m. 150. p.

⁷¹ APÁTHY i.m. 151. p.

⁷² APÁTHY i.m. 150. p.; Alkalmi egyesülés létrejöttéhez elegendő, ha az egyesülés tárgya kellő határozottsággal eleve meg van határozva. (C. 2618/1922.)

⁷³ ZSEMBERY István: Csendes társaság vagy alkalmi egyesülés!; In: Gazdasági Jog; 1942/6. 352. p.



- az alkalmi egyesülésben a nyereségben és a veszteségben is osztoznak, ellenben a csendes társasággal;
- az alkalmi egyesülés céljára átadott vagyon továbbra is a tag tulajdona marad, ami a csendes társaságnál nem igaz;
- az alkalmi egyesülés tagjai harmadik személyek felé egyetemlegesen tartoznak helytállni, ez a kitétel azonban a csendes társaság esetében nem értelmezhető;
- ha az alkalmi egyesülésből csak egyik fél jelenik meg az ügyletek kötése során, attól a formáció még nem lesz csendes társaság.⁷⁴

2.4. A csendes társaság elhatárolása a kölcsöntől

A kölcsön lényege, hogy a kölcsönadó pénzt vagy más helyettesíthető dolgot ad át a kölcsönvevőnek, aki azt a másik félnek visszaszolgáltatni köteles.⁷⁵ Azonban a kölcsönügylet esetén a felek gazdasági érdeke nem olvad össze⁷⁶ és a kölcsönjogviszonyt nem jellemzi az *affectio societatis*.⁷⁷ A csendes társ a teljesíteni vállalt vagyoni betétjét akkor is szolgáltatni köteles, ha a vállalat tulajdonosa csődbe jutott.⁷⁸ Csendes társaság esetén a vagyonbetét felhasználása célhoz kötött, a kölcsönnél ez nem szükségszerű, tovább a kölcsön összege után nyereség nem feltétlenül jár, csak a pénz használatának ellenértékeként kamat, azonban a csendes társaság kógens szabályai közé tartozik az, hogy a csendes társ a nyereségre jogosult.⁷⁹ A kölcsön esetében a kölcsönadó a felhasználás tekintetében ellenőrzési joggal főszabály szerint nem rendelkezik.⁸⁰ Amennyiben a felek a csendes társasági szerződésben akként állapodnak meg, hogy a csendes társ a veszteséget nem viseli, az az ügyletet kölcsön ízűvé teszi, de nem vetkőzteti ki csendes társasági mivoltából.⁸¹

Összegzésként elmondható, hogy a csendes társaság a kereskedelmi és a magánjogi társaság, az alkalmi egyesülés és a kölcsön jegyei közül néhányat magán visel, mégsem feleltethető meg egyiknek sem. Vagyis a csendes társ és a vállalat tulajdonosa közötti jogviszony nem

⁷⁴ ZSEMBERY i.m. 351. p.

⁷⁵ Magyarország Magánjogi Törvénykönyve 1314. §

⁷⁶ RITTINGER i.m. 589. p.

⁷⁷ KUNCZ 1942. i.m. 715. p.

⁷⁸ SZENDE i.m. 253. p.

⁷⁹ Uo.

⁸⁰ Uo.

⁸¹ KUNCZ 1917. i.m. 89. p.



kereskedelmi társaság, nem magánjogi társaság, nem alkalmi egyesülés és nem kölcsön, hanem csendes társaság.

3. Létesíthető csendes társaság hatályos jogunkban?

A csendes társaságot szabályozó 1930. évi V. törvény csendes társaságra vonatkozó rendelkezéseit az 1960. évi 11. törvényerejű rendelet helyezte hatályon kívül, így az 1959. évi IV. törvény (Polgári Törvénykönyv) hatálybalépésével 1960. május 1. napjától csendes társaság nem alapítható. Bár kifejezett tiltó rendelkezést egyetlen jogszabály sem tartalmaz, a rendszerváltozásig uralkodó jogi és ideológia környezet nem volt alkalmas arra, hogy az alapítás vagy annak igénye kifejezésre kerüljön. A szociális piacgazdaságra történő áttérés, a magántulajdon elismerése, a vállalkozás és szerződés szabadságának kiteljesedése magával vonta annak igényét, hogy a tőkével rendelkező gazdasági szereplők az akkor hatályos Gt. és Ptk. által szabályozott társaságokon kívül csendes társaságként kooperálhassanak és ez a tendencia ma is töretlenül uralkodik. Ugyanis a tőkés az általa rendelkezésre bocsátott összeg, a befektetés minél kisebb kockázatát kívánja, sőt mi több, a tőkéje védelmén túl személyét sem szeretné felfedni. Ennek az igénynek sem a kölcsönjogviszony nem felel meg, hiszen akkor a társaság működésébe, a tőkeösszeg felhasználására sem rálátása, sem beleszólása nincs; sem pedig a gazdasági társaságban történő tagsági jogviszony létesítése, hiszen a cégjegyzékbe történő bejegyzéssel a befektető személye nyilvánossá válik. „Úgy tűnik, hogy a csendes társaság iránti igény még ma sem szűnt meg, bár a törvényalkotó tudatosan akként foglalt állást, hogy nem kívánja támogatni azt a törekvést, hogy valaki teljesen rejtve, még a társasági viszony létét is leplezve lehessen társaság (még ha csupán belső társaság) tagja.”⁸² Álláspontunk szerint ezen jogalkotói szándék mögött vélhetően a forgalom biztonsága és a hitelezői érdekek védelme húzódik meg, hiszen a csendes társi jogviszony révén egy – a hitelező számára ismeretlen és láthatatlan – olyan jogviszony alakítja és befolyásolja a gazdasági társaság pénzügyi helyzetét, aminek ismerete a hitelezőtől kellő körültekintés mellett sem várható el. „Ha tehát valaki közös, üzletszerű gazdasági tevékenységre kíván tőkét befektetni, azt gazdasági társasági forma választásával teheti meg. Tekintettel arra, hogy a Gt. (jelenleg a 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről) ma már egyik társasági formánál sem írja elő kötelezően a tagok személyes közreműködésének kötelezettségét, ezért bármelyik társasági forma alkalmas lehet arra, hogy a tag kizárólag tőkével vegyen részt a

⁸² KISFALUDI– SZABÓ i.m. 43. p.



társaságban is.”⁸³ Azonban ez a megoldás a csendes társaságtól különbözik annyiban, hogy a befektető csendes társ személye nem marad titokban, a veszteséget viselnie kell és esetlegesen a hitelezők felé is közvetlenül helyt kell állnia, valamint a felek közötti jogviszony nem marad meg a pusztán kötelmi jogi kategóriában. „A gyakorlatban azonban létrejöhetnek olyan megállapodások, amelyek lényegüket tekintve csendestársasági viszonyt céloznak meg.”⁸⁴ A bírói gyakorlat alapján ezek a megállapodások a kölcsönszerződés⁸⁵ vagy a polgári jogi társaság (a továbbiakban: pjt.) létesítésére irányuló társasági szerződés lehetnek,⁸⁶ ugyanis ezek azok a hatályos jogunk által kodifikált szerződéstípusok, amelyek a legközelebb állnak a csendes társaság intézményéhez.

Álláspontunk szerint a csendes társaság kodifikálására, annak hiányában a bírói gyakorlat általi elismerésére vonatkozóan igény mutatkozik. A kodifikálás tekintetében említésre érdemes, hogy a csendes társaság, mint a kölcsönszerződés és a polgári jogi társasági szerződés jegyeit egyidejűleg magánhordozó intézmény megnyugtatóan egyik – a Ptk-ban nevesített – szerződéstípus körében sem nyerhet elhelyezést. A bírói gyakorlatot érintően kijelenthetjük, hogy az elzárkózik a csendes társaság intézménye alkalmazásának lehetőségétől, holott nincs olyan jogszabály, amely tételesen kimondaná, hogy csendes társaság alapítása tilalmazott. Ez a Polgári Törvénykönyvben szabályozott típuskényszer,⁸⁷ numerus clausus szabályából fakad: a Ptk. 3:4.§-a a jogi személyek létesítése körében a szerződési szabadság korlátjaként típuskényszerrel ír elő és azt mondja ki, hogy a Ptk-ban szabályozott jogi személy típusok egyes elemei nem vegyíthetőek úgy, hogy az az adott jogi személy típus eredeti rendeltetésével ellentétben álljon és így nem hozhatnak létre olyan jogi

⁸³ KISFALUDI – SZABÓ i.m. 43. p.; A szakirodalom kifejezetten a betéti társaság, mint gazdasági társasági formát tekinti a csendes társaság alternatívájának, ugyanis a betéti társaság esetén a kültag csak a tőkét biztosítja, ezáltal a funkciója abban áll, hogy a társaság tőkehatékonytágot biztosítsa. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a betéti társaság az 1930. évi V törvénycikk által szabályozott csendes társasággal azonos lenne. A betéti társasági forma előnyét – kiküszöbölve ezáltal a csendes társaság hiányát – abban látják, hogy betéti társaság minimális jegyzett tőke nélkül alapítható, hiszen a betéti társaságon kívül ismeretes további társasági formák, mint a korlátolt felelősségű társaság és a részvénytársaság minimális tőkeigénye igen magas a betéti társasághoz képest. [WELLMANN György (SÁRKÖZY Tamás szerk.): A társasági és a cégtörvény kommentárja I.; HVGOrac; Budapest; 2004. 467. p.; KISFALUDI – SZABÓ i.m. 786-787. p.]

⁸⁴ KISFALUDI – SZABÓ i.m. 43. p.

⁸⁵ EBH 2011. 2323., LB Gfv. 30.386/2010/9., GYÍT Gf. 20.469/2009/5., BH 1999. 16., BDT 2010. 2359.

⁸⁶ Csongrád Megyei Bíróság P. 22.367/2007/29., Gyöngyösi Városi Bíróság P. 20.563/2011/25., EBH 2011. 2323., LB Gfv. 30.386/2010/9., GYÍT Gf. 20.469/2009/5., BH 1999. 16., BDT 2010. 2359.

⁸⁷ „Semmis társasági szerződésnek minősül a csendestársi jogviszony létesítésére irányuló megállapodás.” UJVÁRINÉ ANTAL Edit (MISKOLCZI BODNÁR Péter szerk.): A gazdasági társaságokról szóló törvény magyarázata; KJK-Kerszöv; Budapest; 2002. 349. p.



személyt, amely egyik típusba sem sorolható.⁸⁸ Ez pedig kizárja annak lehetőségét, hogy a csendes társaságra speciális betéti társaságként tekintsünk, hiszen „a típuskényszer jegyében a bíróságok a típusba nem sorolható társaságokat egyszerű szerződéses viszonyként sem voltak hajlandók tudomásul venni.”⁸⁹ Feloldva a kodifikáltság hiányát és a bírói gyakorlat elutasító álláspontját – a csendes társaság létesítésének megoldása a szindikátusi szerződés alkalmazásában keresendő. A szindikátusi szerződés egy kooperációs kontraktus, amely a gazdasági társaság tagjai közötti együttműködést hivatott szolgálni a gazdasági társaság létesítéséhez vagy annak egzisztálásához kapcsolódóan. Ebben az esetben egy olyan, a szerződési szabadság intézményéből táplálkozó atipikus kötelmi együttműködésről, polgári jogi kooperációs szerződésről van szó, amely rendkívül szorosan kapcsolódik a társasági joghoz. Jogi szabályozottságának hiánya okán tetszőleges tartalommal kitölthető szerződés, ami lehetőséget teremt arra, hogy a kölcsön- és a polgári jogi társasági szerződés elemeit is magában hordozó vegyes szerződésként csendes társasági kooperáció létesítésére teremtsen alapot. Úgy gondoljuk, hogy szindikátusi szerződéskénti együttműködés felől azért szerencsésebb megközelíteni a csendes társaság intézményét, mert a szerződés értelmezése során a szindikátusi szerződés azon jellemzőjéből kell kiindulni, amely szerint a felek között egy közös cél érdekében történő együttműködés valósul meg, amely egy – a Ptk.-ban nevesített – szerződésnek sem feleltethető meg, erre tekintettel a felek szerződését önmagában, az abban megfogalmazott céloknak és eredeti szándékának a szem előtt tartásával kell értékelnie. Itt szeretnénk tiszteletteljesen megjegyezni, hogy igen aggályos hozzáállásnak tekinthető a bírói gyakorlat részéről az, hogy hosszú évtizedek óta hatályban nem lévő jogintézmény alapján ítéli meg a peres felek együttműködését szabályozó szerződést. Ugyanis a felek csendes társaság létesítésére irányuló szindikátusi kooperációjukban nem egy jogszabályba ütköző magatartást kívánnak megvalósítani, hanem az igényeiknek megfelelő, nevesített szerződések elemeit vegyítve kívánják céljukat elérni, hiszen a szerződési szabadság adta lehetőségekkel élve a szerződő partnerek eltérhetnek az egyes típusoktól, vegyíthetik azokat.⁹⁰ E tekintetben nem hagyhatjuk figyelmen kívül Vékás Lajos azon megállapítását, amely szerint „a jogi szabályozásnak (a szerző megjegyzése: és így a bírói

⁸⁸ KISFALUDI András (VÉKÁS Lajos - GÁRDOS Péter szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz; Wolters Kluwer; Budapest; 2014. 211. p.

⁸⁹ PAPP Tekla (OSZTOVITS András szerk.): A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok kommentárja I. kötet; Opten Kiadó; Budapest; 2014. 366. p., KISFALUDI 2014. i.m. 211. p.

⁹⁰ VÉKÁS Lajos: A szerződési rendszer fejlődési csomópontjai; Akadémiai Kiadó; Budapest; 1977. 74. p.



gyakorlatnak) nem szabad az elismert kötelmi jogi szerződésfajták numerus claususával megmerevítenie a vagyoni forgalmat,⁹¹ hanem „túl kell lépni a korszerűtlen sematizmuson, a vagyoni forgalmat és a helyes jogalkalmazást egyaránt bénító merevségeken (...).”⁹² A vegyes szerződések lényegét Villányi László abban látja, hogy azok tartalma az intézményes szerződési típusokban szereplő jellegzetes szolgáltatások közül többnek az összekapcsolódása a hagyományos formáktól eltérő módon,⁹³ és ezek a szerződések a hagyományosan kialakult típusok egyikébe sem illenek bele teljesen, viszont nem is azoktól merőben különböző tartalmúak, hanem a hagyományos szerződési fajták ismertetőjeleit új kapcsolatokban tüntetik fel,⁹⁴ a nevesített szerződésekre pedig a lehetséges ügyletek példáiként tekint.⁹⁵ Eörsi Gyula a vegyes szerződéseket érintően azt emeli ki, hogy az egyes szerződésfajtáknak nincs zárt száma és nem létezik olyan kötelező szabály, amely előírná, hogy egy szerződésnek egy adott szerződésfajtába kellene beletartoznia, hiszen a kötelmi jogban nincs típuskényszer; erre tekintettel nincs akadálya annak, hogy egyik kiépített szerződésfajta körébe sem illő szerződés megkötésére kerüljön sor (ezt tekinti az atipikus szerződések kategóriájának), valamint annak sem, hogy több szerződésfajta vonásait is magán hordozó, azaz vegyes szerződést kössenek a felek.⁹⁶ Vékás Lajos rögzíti, hogy a szerződő felek szerződéskötéseik során eltérhetnek az egyes típusoktól, valamint azokat vegyíthetik is, ez utóbbi esetben a különböző szerződéstípusok elemeinek vegyüléséből keletkező szerződések vegyes szerződések, amelyeket a törvény nem szabályoz, de összetevő elemeik vagy legalábbis azok egy része törvényi szabályozásra került.⁹⁷ Papp Tekla a vegyes szerződéseket (contractus mixtus) akként írja körül, hogy azok típusokból álló, többtípusú szerződések, amelyek több nevesített szerződés szolgáltatását többféleképpen foglalják magukba. E körben megkülönbözteti a típus egyesítő szerződéseket, amelyek esetében nem állapítható meg, hogy mely rendelkezés mely szerződésből eredeztethető; a típuskombinációs szerződéseket, ahol - a típus egyesítő szerződésekkel ellentétben – a szerződések ismérvei szétválaszthatóan és azonosíthatóan keverednek a szerződésben; valamint a teljesen sajátos szolgáltatásra irányuló szerződéseket,

⁹¹ VÉKÁS i.m. 73. p.

⁹² VÉKÁS i.m. 103. p.

⁹³ VILLÁNYI László: Kötelmi típusok. Vegyes szerződések.; In: SZLADITS Károly (szerk.): A magyar magánjog IV. kötet; Grill Kiadó; Budapest; 1942. 2. p.

⁹⁴ Uo.

⁹⁵ VILLÁNYI i.m. 9. p. (21. lábjegyzet)

⁹⁶ EÖRSI Gyula: Kötelmi jog. Különös rész. (Egyes szerződések); In: VILÁGHY Miklós (szerk.): Magyar polgári jog II.; Tankönyvkiadó; Budapest; 1965. 8. p.

⁹⁷ VÉKÁS i.m. 74. p., 89-90. p.



amelyek a sajátos szolgáltatáson túl nem térnek el a Ptk.-ban nevesített szerződésektől.⁹⁸ A csendes társaság létesítésére irányuló szindikátusi szerződés a Papp Tekla által követett vegyes szerződési rendszerben a típuskombinációs szerződések csoportjába sorolható, ugyanis pontosan megállapítható, hogy a szindikátusi szerződés mely elemei utalnak a kölcsönszerződésre és mely elemei a polgári jogi társaságra. Bár a szindikátusi szerződés alapvetően az atipikus szerződések csoportjába sorolható, az atipikus szerződések valamennyi fogalmi ismérvnek megfelel (idegen eredetű elnevezés, a Ptk. által nem nevesített, a szerződési szabadság és a típuszabadság elve érvényesül esetükben, a külföldi gyakorlat hatása, nincs alakszerűségi követelmény, tartós jogviszonyt szabályoz), azonban nem tartjuk kizártnak, hogy a szerződési szabadság folytán kialakult tartalom eltérítse a szerződési rendszerben tett besorolást és egy atipikus szerződés vegyes szerződésként legyen értékelhető.

2017. december

⁹⁸ PAPP Tekla: Az atipikus szerződések áttekintése; In: PAPP Tekla (szerk.): Atipikus szerződések; Opten Kiadó; Budapest; 2015. 39. p.

